СУРАТЛАРДА: Тошкентда Октябрь Социалистик революциясининг 53 йиллигига бағишланган байрам намойиши.

Яшасин жаҳон тарихида янги давр—дунёни революцион янгилаш, капитализмдан социализмга ўтиш даврини очиб берган Улуғ Октябрь!

(КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ОКТЯБРЬ ЧАҚИРИҚЛАРИДАН)

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

5-йил чиқиши.
7 НОЯБРЬ 1970 й
ШАНБА
№ 264 (1332).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

СЕНГА ШАРАФ-ШОН, УЛУҒ ОКТЯБРЬ!

БУГУНГИ тонгнинг файзи, тароватн, нашъу-намоси, ўзгача. Шаҳримиздаги кўчалар, ҳиёбон ва майдонлар ўзгача тус олган. Муҳташам бинолар ва боғ-роғлар қўйнидаги алвонранг транспарантлар бугунги куннинг нақздар тантанавор эканлигидан дарак бериб турибди.

Эрталабданоқ Тошкент кўчаларини музика садолари, кишиларнинг шодон кулгилари тутиб кетди.

Бугун биз Советлар мамлакатининг 53 йиллик байрамини зўр шодиёна билан нишонламоқдамиз. Бизнинг мамлакатимизда меҳнаткаш халқ ер эгаси, унинг ҳамма бойликларининг хўжайинига айланди. Бу мамлакатда бахтиёр турмуш қурилянти.

Давлатимиз туғилган кун бутун прогрессив инсониятнинг ҳам байрамига айланган. Афсонавий «Аврора» крейсеридан отилган ўқлар биргина Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи тарихидагина эмас, балки янги дунё тарихида тараққиёт, ақл-заковотни, социализмни очиб берди.

Бу йил тарихий воқеаларга бой йил бўлди. 22 апрелда совет халқи Улуғ Октябрь Социалистик революциясининг доҳийси, жаҳонда биринчи ишчи ва деҳқон социалистик давлатининг яратувчиси бўлган В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллик юбилейини зўр тантана билан нишонлади. Ҳозир эса беш йилликка якун ясаладиган 1970 йилнинг охирги ойлари ўтиб боряпти.

Бу ойлар қилинган ишларимиз сарҳисоб этиладиган даврдир. Ана шу дақиқаларда биз хаёлан календарь варақаларини варақлаб, 1966 йилнинг баҳорини, Москвада Коммунистик партиянинг XXIII съезди бўлиб ўтган ажойиб дамларни эсга оламиз. Ана ўшанда беш йиллик фақатгина планларда кўрсатилган эди. Ана ўшанда картада янгидан бунёд этилган ўнларча янги шаҳарлар, посёлкалар, заводлар, электростанциялар йўқ эди. Эндиликда ана шуларнинг ҳаммаси ишга тушди. Ана шулар ҳақида ўйлаганингда бу улуғвор ишлар бор-йўғи тўрт йил ичида амалга ошганига ақлинг бовар қилмайди.

Республика пойтахтининг меҳнаткашлари ҳам фахрлансалар арзийди. Ўттиз олти саноат корхонаси, ўнлаб қурилиш трестлари ва ташкилотлари беш йиллик топшириқни муддатидан илгари бажарди. Октябрь тантаналари арафасида шаҳар саноати ўн ойлик давлат топшириғи муддатидан илгари бажарилганлиги ҳақида рапорт берди. Планга қўшимча равишда 36,4 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди ва реализация қилинди.

Ҳозир биз КПСС XXIV съездига тайёргарлик кўряпмиз. Бу съезд янги вазифаларни белгилаб, мамлакатимизнинг коммунизм сари босаётган собит қадамларининг янги уфқларини чизиб беради.

Биз ана шу вазифалар янада мураккаб бўлишини жуда яхши биламиз, лекин имонимиз комилки, бу вазифалар ҳаётта албатта тадбиқ этилади. Совет кишиларининг ватанпарварлиги, уларнинг меҳнат жўшқинлиги туфайли мамлакатимиз бундан ҳам бой, янада қудратли бўлаверади.

Ҳарбий парад ва Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашларининг намойиши

ЛЕНИН номидаги майдон. Минбарларда саноат корхоналарининг илғорлари, ижодий интеллигенция вакиллари, студентлар ва хизматчилар туришибди.

Эрталаб соат 10. Ҳукумат трибунасига Ўзбекистон республикасининг партия ва ҳукумат раҳбарлари кўтарилишади.

Байрам марши тантанавор янграйди. Майдонга очиқ машина кириб келади. Қизил байроқли Туркистон ҳарбий округининг қўмондони генерал полковник С. Е. Белоножко саф тортиб турган ҳарбий қисм жангчилари олдидан ўтиб, уларни байрам билан табриклайди. Бунга жавобан кучли «Ура!» садолари янграйди.

Генерал полковник С. Е. Белоножко микрофон олдига келади. У, бу йилги Октябрь байрамини мамлакатимиз меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди шарафига меҳнат кўтаринкилиги жўш урган вазиятда нишонлаётганликларини гапиради. Социалистик мусобақа туфайли экономикамиз тараққиётида янги муваффақиятлар қўлга киритилди. Совет кишиларининг моддий ва маънавий талаблари тағин ҳам тўлароқ қондириладиган бўлди. Ватанимиз яна ҳам қудратли ва гўзал бўлди. Уни армия ва флотимизнинг жангчилари сезгирлик билан қўриқлаб турибдилар. Биринчи класс ҳарбий техника билан қуролланган, яхши тайёргарлик кўрган бизнинг жангчиларимиз Коммунистик партия ва Совет ҳукумати томонидан қўйилган ҳар қандай вазифанинг уддасидан чиқишга қодирдирлар.

Жангчиларнинг тантанали ўтиши бошланади. Анъанага кўра уни ёш барабанчилар бошлаб беришади. Кейин ҳарбий билим юртларининг курсантлари, солдатлар ва офицерлар собит қадамлар билан ўтишади. Артиллерия ҳаракатга келиб бронемашиналар, асримизнинг даҳшатли қуроли бўлган ракеталар олиб ўтилади.

Ҳарбий парад шавкатли Совет Қуролли Кучлари ҳақиқатан ҳам баҳодирона кучга эга эканлигини, улар Ватанимиз ҳимоясида дадил турганлигини, ер юзида тинчликнинг гарови эканлигини яна бир бор кўрсатди.

МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ байрам намойиши бошланади. Уни бирданига тўртта район — Октябрь, Ленин, Куйбишев, Киров районлари бошлаб беради.

Бу ердаги байроқларни санаб саноғига етолмайсан киши. Намойиш қатнашчилари К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин, КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзоларининг портретларини, транспарант ва макетларни, Коммунистик партиямизнинг бўлажак XXIV съезди шарафига зиммага олган мажбуриятларнинг бажарилганлигини ҳикоя қилувчи алвонларни кўтариб ўтадилар.

ЛЕНИН райони колоннаси сафида Октябрь революцияси номидаги ва электрон техникаси заводларининг шуҳратга тўла коллективлари ўтиб бормоқда. Трибуна ёнидан «Қизил тонг» фирмасининг ишчи-хизматчилари ўтиб боришмоқда. Улар «Беш йилликни муддатидан илгари бажарамиз» деб ташаббус бошлашди. Фирма ишчиларининг бу ватанпарварлик чақириғини Ўзбекистон пойтахтининг барча меҳнаткашлари якдиллик билан маъқуллашди. Сўзи билан иши бир бўлган тикувчилар бундан уч ой илгари беш йиллик топшириқни бажардилар.

ОКТЯБРЬ районидаги энг йирик корхоналардан бири — трактор йиғув заводидир. Ана шу корхона коллективи 21 сентаябрдаёқ маҳсулотни реализация қилиш беш йиллик топшириғи бажарилганлиги ҳақидаги рапортга имзо чеккан эди. Тракторсозларнинг пландан ташқари тайёрлаган маҳсулоти уч миллион сўмдан ошиб кетди. Шу йилнинг ўзидагина машинасозлар пландан ташқари 1500 та трактор тайёрладилар.

БАЙРАМ колоннаси сафида Киров район меҳнаткашлари ўтиб боряпти. «Главташкентстрой»ликлар «Янги Тошкентни — дўстлик ва тинчлик шаҳрини бунёд этамиз» деган транспарантни олиб ўтишяпти. Қурувчилар шу йилнинг ўзида кўплаб янги уй-жой кварталлари, мактаб, болалар боғчаларини бунёд этдилар. Уларнинг В. И. Ленин музей филиали ва Тошкент Давлат университетининг бош корпуси қурилишидаги меҳнатига ҳамма таҳсин ўқиди. Бу бинолар шаҳримиз кўркига кўрк қўшяпти.

КУЙБИШЕВ райони шаҳримиздаги йирик саноат марказидир. «Ўзбекхлопкомаш», тракторсозлик, «Ташкенткабель» заводлари ўз маҳсулотларини Совет Иттифоқи шаҳарларига жўнатибгина қолмай, балки кўпгина хорижий мамлакатларга ҳам харид қиляпти. Ана шунинг учун ҳам куйбишевликлар қўлидаги макет, эмблема ва диаграммаларнинг сон-саноғи йўқ. Буларнинг ҳаммаси коллектив аъзоларининг социалистик мусобақада қўлга киритган ютуқларини ҳикоя қилади.

Бу ерда ишчилар билан ёнма-ён олимлар, илмий-ходимлар, мутахассислар ўтиб боришяпти.

Ватанимизни, Коммунистик партиямизни шарафловчи қўшиқларни айтиб, СССР халқларининг миллий кийимларини кийган йигит ва қизлар ўтишади. Улар институт ва техникумларнинг студентларидир. Улар эртанги кунда катта авлод қўлидан эстафета байроғини олишади.

БАЙРАМ колоннасида янги машина кўзга ташланади. Ташсельмаш» заводи авваллари бир қаторли, кейин эса икки қаторли пахта териш машинасини олиб ўтган эди. Бу гал эса завод ишчилари майдондан тўрт қаторли пахта териш комбайнини олиб ўтдилар.

ҲАМЗА райони намойишчилари орасида Чкалов заводининг самолётсозлари ҳам бор эдилар.

Миллий кийимларни кийган қизлар кўринади. Улар Фрунзе райони студентларидир. Улар қўлларида пахта чаноғини кўтариб ўтадилар. «Оқ олтин» йиғиб-териб олишда барча шаҳарликлар актив иштирок этишди. Улар республика пахтакорларининг улкан ғалабасига муносиб ҳисса қўшганликлари билан фахрланадилар.

ЛЕНИН биз билан. Чилонзор районининг меҳнаткашлари ана шундай транспарант билан чиққанлар. Олдинда «Ташинжстрой», 153-трестларининг қўли гул бинокорлари боришяпти. 153-қурилиш тресги азаматлари байрам арафасида ҳамшаҳарларимизга ажойиб туҳфа — 144 квартирали иккита уйни тайёрладилар.

...Меҳнат колонналари марши садолари ҳеч тугамайдигандек туюлади. Бу байрам садолари кўча ва хиёбонларга ҳам кўчди. Тошкент Улуғ Октябрь байрамини зўр тантана билан нишонлаяпти.

М. КУЗОВЕНКО.

СУРАТЛАРДА: Шаҳар меҳнаткашларининг байрам намойиши ва ҳарбий парад.

М. Нуриддинов фотолари.

4.500.000 тонна пахта тайёр!

Туркистон ҳарбий округи қўшинлари ҳарбий парадда.

СЎНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

◆ Кеча Москвада, Кремль Съездлар Саройида меҳнаткашлар депутатлари Москва Совети ва КПСС шаҳар комитетининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 53 йиллик байрамига бағишланган тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари М. А. Суслов «Улуғ Октябрь байроғи остида — коммунизм ғалабаси сари» деган темада доклад қилди.

◆ 6 ноябрда А. Навоий номли театрда Тошкент меҳнаткашлари ва Туркистон ҳарбий округи жангчилари вакилларининг Улуғ Октябрь Социалистик революциясининг 53 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиши ўтказилди.

Тантанали йиғилишни Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси Х. А. Асомов очди.

Йиғилиш қатнашчилари ғоят баланд руҳ билан КПСС ленинча Марказий Комитети Сиёсий бюросини фахрий президиумга сайладилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 53 йиллиги тўғрисида доклад қилди.

◆ СССР Мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали А. Гречконинг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 53 йиллигига бағишланган буйруғи эълон қилинган.

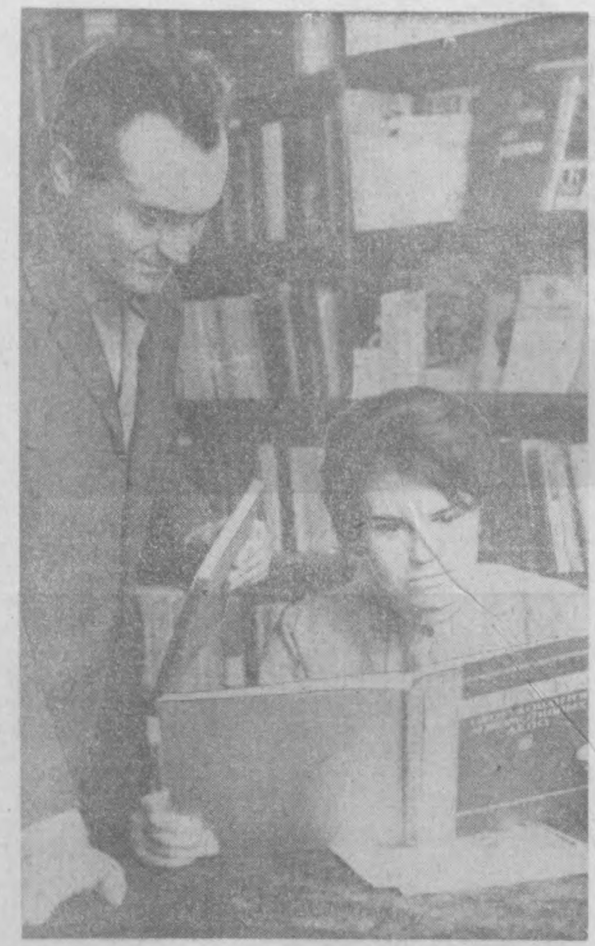

Шаҳримиздаги республика илмий техника кутубхонаси доим ишчи-студент ёшлар билан гавжум бўлади. Улар бу ерда фан ва техниканинг кўпгина тармоқларига оид энг янги асарлар билан танишадилар, ўз билимларини оширадилар.

СУРАТДА: кутубхона залларидан бирида.

Байрам туҳфалари

САМОЛЁТСОЗЛАРНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

Улуғ Октябрнинг 53 йиллиги арафасида Чкалов номидаги авиация заводи меҳнаткашлари ажойиб ғалабани қўлга киритдилар. 31 октябрда корхона маҳсулот ҳажми бўйича беш йиллик планни бажарди.

Бу муваффақият — коллективнинг техника тараққиёти, фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш, ишни ташкил қилишни ва ишлаб чиқаришни бошқаришни такомиллаштириш соҳасида олиб борган катта кураши натижаси бўлди.

Беш йиллик мобайнида қатор янги халқ хўжалик буюмларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди, меҳнат унумдорлиги 37 процентга ортди. Қатор қийин иш жараёнларида прогрессив технология жорий қилинди. Янги корпусда меҳнатни илмий ташкил қилиш плани амалга оширилди, темирчилик цехи янги асбоб-ускуналар билан жиҳозланди.

Техника тараққиёти учун оммавий кураш олиб борилганлиги, меҳнат интизоми мустаҳкамланганлиги, иқтисод ва тежамкорлик учун кенг кураш олиб борилганлиги натижасида, шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида пландан ташқари олинган фойда бир миллион сўмдан ортиқни ташкил қилди, меҳнат унумдорлиги, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 9,7 процентга ошди.

— Биз КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш бўйича олган оширилган мажбуриятимизни шараф билан бажариб, Ватанни янги муваффақиятлар билан қувонтирамиз,—дейди Ленин ва Меҳнат Қизил Байроқ орденли авиация заводининг ишчилари, ва инженер-техник ходимлари.

М. АВЕРИН.

Тошкент жаҳонга

КОНСЕРВАЛАР— ЧЕТ ЭЛГА

КЕЧА пойтахт ва Ғазалкент консерва заводлари коллективи Германия Федератив Республикаси учун икки партия консерва маҳсулотлари жўнатди.

Байрам арафасида республиканинг Самарқанд, Андижон ва Денов консерва заводлари ҳам чет эл мамлакатларига турли маҳсулотлар экспорт қилди. Чет элга самарқандлик консервачилар кишмиш, тошкентликлар турли шарбатлар ва Ғазалкент консервачилари олма мураббосини жўнатди.

Республика консерва корхоналари ўн ойлик маҳсулот тайёрлаш ва экспорт қилиш планларини ортиғи билан — 110 процентга етказиб адо этишди.

Байрамга туҳфа

РЕМОНТЧИЛАРГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚ

Биринчи автомобиль ремонт заводининг бош корхонаси 12 та ремонт заводини бирлаштиради. Улуғ Октябрь революциясининг 53 йиллиги байрами арафасида меҳнат вахтасида туриб ишлаган ремонтчилар ўз социалистик мажбуриятларини ортиғи билан адо этдилар.

Шу муносабат билан бош корхонани Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти министрлиги коллегияси, автомобиль транспорти ҳамда йўл қурилиши ишчилари касаба союзлари республика Комитети кўчма Қизил байроқ ва қиммат баҳо буюмлар билан мукофотлади.

Самиғ Ғаниев йигирма йилдан буён Тошкентдаги 2-авторемонт заводида силлиқловчи бўлиб меҳнат қилади. Ҳозир у бўлғуси йил топшириқларини адо этмоқда.

Л. Ғлауберзон фотоси.

Бахтимиз учун курашганлар

ОТАХОН

«1919 йилнинг ўша машъум 18 январи тунида бошқа бир неча дружиначилар билан бирга мен ҳам штабда навбатчилик қилардим. Тун ниҳоятда совуқ ва қоронғи эди.

Кечаси соат ўн биру ўттизда Янги шаҳар жанговар дружиначилари штабидан чопар келди. У бизнинг бошлиғимиз Низомиддин Хўжаевга Янги шаҳар дружиначилар штабининг бошлиғи ўртоқ Шпильковнинг буйруғини етказди. Шпильков Эски шаҳар дружиначиларидан катта бир группасини, зудлик билан Янги шаҳарга етиб келсин, депти. Биз ҳали у ерда рўй берган машъум воқеадан бехабар эдик. Низомиддин Хўжаев тезда 130 та дружиначини йиғиб, улардан 40 тасини шу ерда навбатчиликда қолдирди, қолганларини (шулар ичида мен ҳам бор эдим) Жар кўча орқали Янги шаҳар томон бошлади. Етиб келгач, бўлган воқеадан хабардор бўлдик. Маълум бўлишича, ҳарбий комиссар Осипов шошилинч мажлис ўтказишини баҳона қилиб, Туркистон коммунистларининг кўзга кўринган раҳбарларини — Вотинцев, Шумилов, Першин, Финкельштейн каби ўн тўрт комиссарни ҳузурига чақиртиради ва уларни дарҳол қатл эттиради. Шундан сўнг, Совет ҳокимиятига қарши исён кўтаради. Революция хавф остида қолди».

Ушбу сатрларни аланғали йилларда революция иши учун кўкрак кериб курашган, Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва уни мустаҳкамлашда актив иштирок этган, ҳозирги кунда Иттифоқ аҳамиятига эга бўлган шахсий пенсионер, 80 ёшли Зайниддин Илёсов ҳикоя қилиб бердилар.

З. Илёсов 1891 йили Тошкентда маҳсидўз маҳалласида камбағал оилада дунёга келади. Уч ойлигидаёқ ота-онасидан жудо бўлган Зайниддин қариндошлари қўлида тарбия топади. Ёшлигидан бошлаб ўз нонини ўзи топиб ейишга мажбур бўлади. У 1908 йилдан 1917 йилгача Тошкент темир йўлида турли касбларда ишлайди. Тошкент меҳнаткашларининг адолатсиз урушга қарши 1916 йилги қўзғолонида иштирок этганлиги учун чор полициячилари томонидан қамоққа олинади. Ўн тўрт кундан кейин қамоқдан озод қилинган Зайниддин темир йўл ишчилари билан бирга Октябрь революциясида актив иштирок этади.

1918 йили З. Илёсов Коммунистик партия сафига киради. Шундан сўнг, унинг революция ғалабасини мустаҳкамлашдаги активлиги янада ортади. Зайниддин коммунистлардан ташкил топган дружинага командирлик (1919 йил) қилиб, сотқин Осипов бошлиқ контрреволюцион кучларга қарши жанг қилади.

З. Илёсов 1919 йили Туркистон республикаси Советларининг III ўлка съездига делегат қилиб сайланади. Съездда у республика Марказий Ижроия Комитетига аъзо этиб сайланади. Шундай қилиб, оддий бир темир йўл ишчиси ҳукумат аъзоси бўлади.

Партия ва ҳукумат Илёсовни 1919 йили Туркистон Фавқулодда Комиссиясига коллегия аъзоси қилиб юборади. Фавқулодда Комиссияда Илёсов оператив бўлимда ишлайди.

Шу орада Фарғона водийсида босмачилик ҳаракати бошланиб кетди. Босмачи каллакесарларга Кўршермат, Холхўжа, Эргаш Полвон, Омон Полвон, Охунжон каби халқ душманлари бошчилик қиларди. Чет эл, биринчи навбатда инглиз империалистларидан ҳар томонлама мадад олиб турган босмачилар 20—25 минг кишидан иборат эди. Босмачиларга зарба бериш мақсадида шошилинч равишда Ҳукумат Комиссияси тузилди. Комиссияга Низомиддин Хўжаев, Фарид Тоҳиров ва Зайниддин Илёсовлар аъзо қилиб тайинланди. Шу билан бирга, Илёсов Фарғона область Фавқулодда Комиссиясининг раиси ва Революцион Комитетининг аъзоси қилиб ҳам тасдиқланади.

З. Илёсов 50—60 кишидан иборат жанговар отряди билан водийнинг кўпгина шаҳар ва қишлоқларини босмачилардан озод қилди.

Хуллас, икки йилдан ҳам кўпроқ вақт давомида (1919—1921 йиллар) З. Илёсов Фарғонадаги босмачиларни тор-мор қилишда катта ҳисса қўшди.

Гражданлар урушидан кейинги тинч қурилиш йилларида З. Илёсов республикада совхоз ва колхозлар ташкил қилишда катта жонбозлик кўрсатди. Унинг Ер ислоҳотини ўтказишдаги хизматлари катта бўлди. Шунингдек, З. Илёсов саводсизликни тугатишда аҳоли ўртасида тушунтириш ишлари олиб борди.

1941—1945 йиллардаги Улуғ Ватан уруши йилларида ҳам З. Илёсов немис фашист босқинчиларига қарши умумхалқ курашида актив иштирок этди. У кишининг офицерлик унвонлари бор.

З. Илёсовнинг партия, давлат, халқ олдидаги хизматлари зое кетмади. Унинг хизматлари партия ва ҳукумат томонидан муносиб тақдирланди. З. Илёсов икки марта Қизил Байроқ ордени, медаллар ва Фахрий ёрлиқлар билан мукофотлангандир.

Халқ эрки, бахти, саодати йўлида бутун куч ва қувватини ишга солган, Ўзбекистонда Советлар ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлашда кўплар қатори муносиб ҳисса қўшган З. Илёсов ўз меҳнатларининг роҳатини кўрмоқда, кексалик гаштини сурмоқда. Биз у кишига узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилаймиз

Лазиз АЗИЗЗОДА.

Панама уфқида Октябрь қуёши

Марксизм ғоялари Панамада Октябрь революциясига қадар тарқалган эди. Уларни сўл социал-демократлар олиб келган эдилар. Ишчи ва зиёлилар группалари томонидан ташкил қилинган яширин тўгаракларда марксизм ўрганилар ва муҳокама қилинар эди.

Олис Россияда 1917 йилда Октябрь революцияси бўлиб, бу воқеа бутун дунёда худди портлашдек янграганда, унинг акс-садоси бизнинг мамлакатларимизга ҳам етиб келди ва халқ томонидан шодиёна қўллаб қувватланди. Меҳнаткашлар оммавий манифестациялар ўтказиб, дунёда биринчи ишчилар ҳокимияти эълон қилинганлиги муносабати билан ўз шодликларини изҳор қилдилар.

1917 йил октябридан бошлаб марксча-ленинча ғоялар аниқ шаклга эга бўлди ва ишчилар синфи, унинг илғор отряди — Ленин партияси раҳбарлигида бутун бир давлатда ҳаётга татбиқ қилиниб, янги жамият юзага келтирила бошланди. Совет меҳнаткашларининг муваффақиятлари капиталистик жамиятга нисбатан ҳақиқий чақириқ бўлди, дунёнинг барча мамлакатларидаги шу жумладан Панама меҳнаткашларини ҳам революцион руҳда тарбиялади.

Зиёлилар, аҳолининг ўрта табақасидан чиққан кишилар ва ишчилар ишлаб чиқаришда, хизмат кўрсатиш муассасаларида, ўқув юртларида ўз ҳуқуқлари учун кураш жамиятлари туза бошладилар. 1918 йилда биринчи марказлашган ишчи ташкилоти яратилди ва республиканинг ишчи федерацияси деган ном олди. Тўғри, кейинчалик у оппортунистлар таъсирига берилиб, ўзининг синфий характерини йўқотди ва бузғунчи ташкилотга айланди.

Шунда бир қатор илғор ватанпарварлар меҳнаткашларга тўғри йўл-йўриқ кўрсатадиган ва маҳаллий золимларга ҳамда Панама канали қурилиши муносабати билан бизнинг территориямизнинг бир қисмини босиб олган Америка империализмига қарши ўз ҳуқуқлари учун курашда уларга раҳбарлик қиладиган партия тузиш ғояси билан чиқдилар.

Канал қурилиши битгандан кейин меҳнаткашларнинг аҳволи яна оғирлашди. Кишилар ишсиз бўлиб қолгач, шаҳарга кўчиб кела бошладилар, натижада ишсизлар сони кўпайди, турар-жойлар нархи қимматлашди.

Бу пайтда меҳнаткашлар оммаси курашига дунёқараши жиҳатидан марксист бўлган халқ йўлбошчилари группаси бошчилик қиларди. Улар меҳнаткашларнинг моддий аҳволини яхшилаш бўйича ҳукумат олдига қатор талаблар қўйдилар.

Бу талаблар меҳнаткашларнинг ўз ҳуқуқлари учун курашлари асосига қўйилди. 1925 йил 10 октябрда халқ оммаси ҳукумат томонидан ўз талаблари эътиборга олинмаётганлигига жавобан оммавий намойиш ўтказдилар. Ҳукумат меҳнаткашларнинг оммавий ҳаракатидан қўрқиб кетди ва у иқтисодий талаблардан ҳам бошқача мақсадларни кўзда тутаётганлигидан хавфсираб, ўз кучларига ишонмай, Панама канали қурилиши зонасида турган Шимолий Америка қўшинларини ёрдамга сўрадилар. Халқ намойиши қонга ботирилди.

Илғор ишчилар, зиёлилар ва ёшлар меҳнаткашларнинг курашига раҳбарлик қиладиган ғоявий ташкилот зарурлигини тушуниб ва жаҳон пролетариатининг доҳийси В. И. Ленин раҳбарлигида амалга оширилган Октябрь революцияси муваффақиятларидан илҳомланиб, 1930 йилда бирлашадилар ва Панама Коммунистик партиясини тузадилар.

Шундай қилиб, Октябрь революцияси Панамада ишчилар ҳаракатининг тараққиётига, ишчилар синфининг илғор партияси тузилишига бевосита таъсир кўрсатди.

Коммунистлар — Панама меҳнаткашларининг илғор отряди халқ оммаси ўртасида катта тарбиявий иш олиб бораяпти, партиянинг ташкилий структурасини мустаҳкамлаяпти, мамлакатнинг миллий мустақиллиги учун ва Улуғ Октябрь томонидан эълон қилинган янги кишини кишини эксплуатация қилмайдиган жамият тузиш учун курашмоқда.

Доминго БАРРИА,
ПАНАМА меҳнаткашлари касаба союзи Федерациясининг секретари.
(АПН).

Куни-кеча 159-қурилиш тресги бинокорлари Жаҳон Обидова кўчасида икки кўп квартирали турар-жой биносини фойдаланишга топшириш учун тайёрладилар.
СУРАТДА: янги турар-жой биносининг кўриниши.

Ўзбек қизи овози

ШИФОКОРНИНГ ДЎСТОНА ЁРДАМИ

Шифокор Адиба Зоҳидовна РАҲМАТУЛЛАЕВА яқинда қўшни Афғонистон мамлакатида хизмат бурчини бажариб, она шаҳрига қайтиб келди. Узоқ командировка таассуротлари ҳақида у мухбиримизга қуйидагиларни ҳикоя қилиб берди:

— Дўст мамлакатда Совет Иттифоқининг ёрдами билан бир қатор иншоотлар қурилмоқда. Уларда Совет Иттифоқидан борган мутахассислар ишлашмоқда. Менинг у ерга боришимдан мақсад ҳамюртларимизга медицина ёрдами кўрсатиш эди. Орамизда ТошМИ хирурги Василий Девятов, стоматолог Ғайрат Худойбердиев, самарқандлик терапевт Лев Бабан сингари ҳамкасблар ҳам бор эди.

Афғонистоннинг Жалолобод шаҳрида энергетика иншооти барпо этилмоқда. Мен акушер-гениколог бўлганим учун ҳам ҳомиладор оналарга парвона бўлдим. Фарзанд кўриш киши ҳаётидаги энг муҳим, қувончли воқеалардан биридир. Шунинг учун ҳам, совет мутахассислари яшайдиган шаҳарча баъзи кунлари тўйхонага айланади.

Жалолободда медицина эндигина ривожланиб бормоқда. Кунлардан бир кун, ярим кечада мени йўқлаб келишди. Шу атрофда яшовчи Амал хонимни тўлғоқ тутиб қолибди. Дарҳол биринчи ёрдамни кўрсатдим. Ҳомилани машинада тезлик билан Қобулдаги туғруқхонага олиб бордик. Амал биринчи фарзанд кўриши эди...

Афғон кишилари биз билан жуда яхши муносабатда бўлишди. Улар айниқса, Ўзбекистон ютуқларини билишга қизиқишар эди. Дўстлар диёрида хизмат қилишнинг ўзига хос завқи бор. У ерга совет артистлари, маданият ходимлари тез-тез бориб туришди.

Коммунистик меҳнат зарбдори мастер Леон Комиссар кўп йиллардан буён трикотаж фирмасининг тўқув цехида баракали меҳнат қилиб, ёшларга ҳунар ўргатади.
СУРАТДА: мастер Л. Комиссар.
М. Нуриддинов фотолари.

Ҳамшаҳарлар, сизлар учун

ХИЗМАТИНГИЗГА МУНТАЗИРМИЗ

КЕЧА В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ЯККА БУЮРТМАЛАР ТИКИШ ФАБРИКАСИДА ЎН ОЙЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ПЛАНИГА ЯКУН ЯСАЛДИ.

Фабрика юбилей йилининг ўн ойлик планини 102 процентга етказиб адо этди. Сўнгги бир ойда эса 318 минг сўмлик иш бажарилди ёки 30 минг ҳамшаҳаримизга хизмат кўрсатилди.

Ноябрь ойининг олти кунида биргина «Люкс» ательеси 150 кишининг ҳожатини чиқарди. Байрам арафасида эса бошқа ательелар ҳам ҳамшаҳарларимиз буюртмасини ўз вақтида адо этдилар.

Фабрика байрамга яна бир туҳфа ҳозирлади. «Марказ-6» махсус кийим тикиш ательеси пойтахтда биринчи марта қуриляпти. Бу янги ателье байрамдан кейин ишга тушади.

НЎРГА ЧЎЛҒАНИБ...

ЛАВҲА

ОФТОБ чарақлаяпти. Салқин куз шамоли унинг иссиқ тафтини кесиб, қор нафасини уфураётгандек туюлади. Ҳавода оқ ипакдек майин мезонлар дам ерлаб, дам баландлаб, аллақаёқларга учиб кетяпти. Сарғайган дарахтлардан «чирт-чирт» узилган олтинранг япроқлар шамолда чарх уриб, ер бағирлаб сузиб бормоқда.

Парқу булутлар айлана ясаб юрган осмон гумбазида турналар карвони кўринди. Уларнинг «қуре-қуре» садолари қисқа-қисқа чалинган сурнай навосидек ёқимли таралди. Катта кўчадан ҳассасини тўқиллатиб кетаётган нуроний чол чап қўлини кўзига соябон қилиб, осмонга қаради, кейин нимагадир вазмин хўрсинди. Мен ҳам самога тикилдим: бир сафга тизилган турналар карвони арғамчи солиб, шодон қийқириқлар билан уфқ томон учиб боришарди. Уларнинг аҳил карвони эзгу ҳисларни қўзғаб, юракни хушнуд этиб юборди. Шу хаёл билан чолнинг менга қараб турганини ҳам билмай қолибман:

—Ҳорманг, болам, — мулойим бир оҳангда гапирди чол, — хизматгами?

Чолга салом бериб кўришдим.

Отахон жуда дилкаш экан. Суҳбатлашиб, йўлда давом этдик:

— Ёшим саксондан ошди, ўғлим, — деди чол узоқларга боқиб.— Кузни қаранг. Олтин куз, олтин... Ҳеч бунақа тўкин-сочин кузни кўрмаганман...

— Пахта жуда мўл бўлди-да, —дедим хурсанд бир кайфиятда чолга, — мисли кўрилмаган ҳосил олдик-да, ота.

— Ҳа, пахта мўл бўлди, — оппоқ соқолини силаб жилмайди бобо, — бу ҳам эл-юртимизнинг ризқи-рўзи, бахти-саодати... Пахта беҳисоб бойлик. Бу йилги мева-чева, ҳар хил сабзавотларнинг мўл-кўллигини айтмайсизми, болам. Қорақамишдан Келес томонга бир ўтинг: боғ-роғлар шарбат боғлаб ётибди: узум, олма, нок, беҳи, жийдалар қийғос ҳосил қилган. Ишқилиб, мўл-кўлчилик, тўкин-сочинчилик бўлсин, эл-юрт тинч бўлсин!

Чол бир зум тўхтаб қолди. Унинг катта кўз қорачуғларида тартиб билан қурилган бинолар кўриниб кетди.

— Хўп ажойиб замон бўлди-да, — деди бобо, — бугун ўтган еринг, эртага ўзгариб қолади. Мана, бу Қорақамишнинг ўрнини қаранг. Илгари бу ерлар тўқайзор, ботқоқ жарлар эди.. Энди-чи? Текис йўллар, кўркам уйлар... Ҳаммасида одамлар яшайди. Бирбири билан иноқ, бир оилага ўхшайди, ҳаммасининг ўз юмуши бор.

Кўркам турар-жой биноларига ҳавас билан тикиламан. Ёнимда пахтадек оппоқ соқолларини чайирлашиб кетган қўллари билан силаб, нуроний бобо турибди. Қорақамишда қурилган ўнлаб улкан ва кўркам биноларнинг нариги томонида олтин куз либосига ўралган боғ-роғлар, далалар ястаниб ётибди.

Ҳаммаси чиройли. Бинолар сариқ, оқ ва қизғиш рангларда қуёш нури билан товланади. «Главташкентстрой»га қарашли 2-турар-жой бинолари қурилиш тресги бунёдкорлари барпо этган уйларда минглаб тошкентликлар яшашяпти. Байрам арафасида Қорақамишнинг биринчи ва иккинчи микрорайонларида бир неча турар-жой бинолари ҳамшаҳарларига м и з г а совға қилинди. Бу ерда азамат қурувчилар кеча-кундуз меҳнат қилиб, янги-янги бинолар барпо қилишяпти: ҳозир Қорақамишда гастроном, магазин, поликлиника, болалар боғчалари, улар учун ўйин майдонлари жадал барпо этиляпти.

Ҳаммаси инсон учун, инсоннинг бахт-саодати учун! Янгиликлар, гўзалликлар, қулайликлар — ҳаммаси инсон учун!

Бугун улуғ байрам, —деди бобо хурсандлик билан,— Қорақамишдан минг-минглаб одамлар байрам шодиёнасига чиқишади, ҳаммаси бахтли... Шунақа пайтда ёш бўлиб қолгинг келади.

Осмонда яна турналарнинг «қуре-қуре»си эшитилди. Бобо уларга завқ билан қаради-да, «Турналар ҳам шод» деди.

Катта кўчага чиқдик. Нуроний ота билан хайрлашдим. У бинолар ёнидан ўтиб, боғлар оралаб кетди. Мен унга ҳавас билан тикилиб қолдим.

... Субҳидам... Қорақамишдаги ҳамма уйларнинг деразасидан нур чақнаяпти. Шодиёна овозлар. Тоғлар ортидан сутдек оқариб оч зарҳал тонг отяпти. Ота-оналар, ёш-яланглар, қариялар тўп-тўп бўлиб боришяпти. Ўғил ва қиз болалар қўлида учар шарлар, қизил байроқчалар!

Мен шу пайт осмон гумбазида эркин учиб бораётган кечаги турналар карвонини эсладим. Қандай завқли, қандай кўркам карвон!

Мана, бу шод ва бахтли одамларни айтмайсизми! Уларнинг йўллари ойдин, манзиллари аниқ! Ҳаммалари В. И. Ленин номли Қизил Майдонга боришяпти.

Бугун кун бўйи Қорақамиш массивидаги турар-жой биноларида, кўчаларида ва майдонларида қувонч, шўх кулги. Сўлим оқшом зар нурларга чўмилди.

Тўлқин РАСУЛЕВ.

Донолар бисотидан

◆ Қолибсан танга деб аҳволи тангга
Машаққатлар бошингда ранго-рангга.
◆ Тутиб доим илоннинг қуйруғини
Нечук дил жам этарсан буйруғини.
◆ Шарорат аҳлининг пайванди бўлма
Ҳаво бирла ҳаваснинг банди бўлма.
◆ Кел эй, озода, бўл ҳиммат билан ёр.
Тамаъ зиндонига бўлма гирифтор.
◆ Тамаъ нонига лаб очгунча ўл оч
Тамаъ бўйи кўринмай бўйидан қоч.
◆ Тамаъ бир парча бўлса қилмагил
рой,
Бўлур бир парчадан юз парда бежой.

Сўфи ОЛЛАЕР.

Ш. Зуннун тўплаб юборган.

ДОНОНИНГ СУҲБАТДОШИ

Донишманддан сўрадилар:

— Сиз нима учун аҳмоқлар билан ҳам гаплашасиз?

— Аҳмоқдан ақл ўрганаман...

— Қандай?

— У айтган гапларнинг аксини қила оламан.

— Нодондан ҳам ақл ўрганиб бўладими?

— Йўқ, нодондан ақл ўрганиб бўлмайди. Ким нодон билан суҳбатда бўлса, ҳам ақл ўғирлатади, ҳам асабидан айрилади.

Ҳабиба МАНСУРОВА.

Ойдин ва оқ олтин.

Эҳтимол ойдиндан олган рангини
Ўзбекнинг пахтаси — «оппоқ олтин»и...
Эҳтимол ойдин ҳам асрлар излаб
Ўзбек диёрида топган зотини.

Озод КАРИМОВ.

НИМАНИ БИЛАСИЗУ, НИМАНИ БИЛМАЙСИЗ?

Энг узун кўйлак Россия императори Екатерина II учун тикилган эди. Узунлиги етмиш ва эни етти метрли бу кўйлакни эллик зодагон бўласи кўтариб юрарди.

* * *

Наполеон модага қарши энг қаттиқ кураш олиб борганлардан бири бўлган. У юпқа газламалардан тикилган кўйлакларга ўч бўлган мода ихлосмандлари — аёлларни ана шундай кўйлакларни кийишдан воз кечишга мажбур қилиш учун уйлардаги барча печларни сўндиришга буйруқ берган. Лекин мода диктаторнинг ҳокимлигидан устун чиқди: аёллар шамоллашдан ҳам қўрқмай, энг юпқа газламалардан кўйлаклар кийишда давом этавердилар.

* * *

Почаси энг кенг бўлган шимни инглизлар XIV асрда кийганлар. От ёли, жун ва сомон билан тикилган шимларнинг кенглиги шу даражагача етгандики, ҳатто парламентдаги жойларни ҳам кенгайтиришга тўғри келган.

* * *

XVIII асрнинг сартарошлари энг мураккаб причёскаларни бажаришган. Фақат битта причёска учун уч фунт упа, икки фунт упа мойи, бир қанча метр тюль ва юзга яқин тўғнағич ишлатилган.

● Боланинг тили ширин

Дадам яхши кўрадиган

Бобохон ака оила аъзолари билан телевизордан берилаётган концертни томоша қилиб ўтирарди. Шу пайт, Шоиста Муллажонова ижросида ашула эшиттирила бошланди. Буни кўрган Насиба:

— Ана, ана, дадамлар яхши кўрадиган опам чиқдилар,— деди севинч билан.

Тугма қадаш

Ота: — Ўғлим, пальтоингни тугмасини қадаб олсанг бўлмайдими?

Ўғил:— Билмайман-да.

Ота: — Ойингдан ўрган.

Ўғил:— Вой, дада, сизнинг пальтонгизда ҳам тугма йўқ-ку. Сизга ҳам ойингиз ўргатмаганмидилар?..

О. РАҲМОНОВ.

Ифтихоримиз, кўз нуримиз ва «оқ олтинимиз».

Р. Альбеков фотоэтюди.

● Шинғил ҳикоялар

КИМ ЗЎР?

Ориф Одилдан сўради:

— Машина зўрми, маст бўлган кишими, сен қайси биридан қўрқасан?

Одил жавоб берди:

— Кўчанинг четидан юрмасанг, машина босиб кетади.

— Четидан юрсанг маст уради. Кеча боғчадан келаяпсам, ашула айтиб гандираклаб битта маст келяпти, жуда қўрқиб кетдим.

Одил ниманидир ўйлаб қолди. Кейин ўртоғига айтди:

—Менинг адам ҳар куни арақ ичиб маст бўлиб келадилар. Ўшанда ойим қўрқиб, ҳаммамизни ётқизиб ухлатадилар. Адам сўрасалар, «болалар ухлаб қолишган, секинроқ гапиринг», дейдилар ойим. Биласанми, Ориф, адам бугун ҳам маст бўлиб қолсалар:

— Ада, сиз зўрми, машинами? — деб сўрайман. Кейин эртага сенга айтаман, хўпми?

СУРНАЙ

Собир укаси Салимга тол новдасидан сурнай ясаб берди:

—Мана, чалиб кўр.

Салим сурнайчанинг устидаги тешигини қўли билан беркитиб пуфлаган эди, сурнай чалинмади.

—Эҳ, хом калла,— деди акаси,— тешигини беркитма.

Салим қайта чалди, севиниб акасига деди:

— Ака, каллам пишди, чалдим.

М. ЗАЙНИДДИНОВА.

Ажойиботлар

Ўргимчак хамелеонлар

Мизумена деб аталадиган ўргимчак ўз рангини шароитига қараб турлича ўзгартира олади. Унинг гулбарглар остида ўзи учун жуда фойдали яшириниб олишдек ғалати одати бор. У, шу ерда туриб ҳашаротларни қопқонга туширади. Шуниси яхши маълумки, бу ўргимчаклар қандай ўсимликда яшаса, уларнинг туси ана шу ўсимлик рангида бўлади. Оқ рангдаги ўргимчаклар сариқ рангли ўсимликка ўтказилганда, улар 10—12 кундан сўнг сарғиш тусга кирадилар, уларни яна оқ ўсимликка ўтказилганда, 5—6 кундан кейин қайта оқ тусга кирадилар.

Қўрқув ақлни ўғирлайди

Йўлбарслар маймунларни овлашда жуда ғалати ҳийла ишлатадилар. Жунглида яшайдиган маймунлар ниҳоятда сергак ва ҳушёр бўладилар. Улар душманни кўриб ёки сезиб қолсалар, дарахтнинг энг баланд учига чиқиб кетишади. Буни яхши билган йиртқич дарахт тагида туриб олиб ўкира беради, ириллай беради. Бу товушдан қўрқиб кетган маймунлар йиртқич чиқа олмайдиган жойда тура бериш ўрнига, ёнма-ён турган дарахтларга ўтишмоқчи бўлишади. Агар қўшни дарахт узоқроқ бўлса, улар ўзларини пастга ташлаб, унга ер орқали чиқмоқчи бўладилар. Пастга ташланганлардан бир хиллари йиртқич товушидан гангиб қолади, ёки бир ери майиб бўлади. Ана шундай маймунлар осонгина йўлбарсларга ем бўлади.

Энг митти балиқлар

Балиқларнинг энг каттаси китсимон акуладир, унинг узунлиги 20 метргача боради. Ер шаридаги энг кичик балиқнинг узунлиги эса саккиз миллиметр. Уни пандака пигмеа деб атайдилар. Бундай балиқлар иссиқ денгиз ва океанларда яшайди. Уларни Филиппин оролларида тез-тез учратиш мумкин.

Дельфинлар компаси

Швейцариялик олимлар Ўрта Ер денгизида дельфинларни кузата бориб, шундай қарорга келишди: дельфинлар фақат товуш орқали эмас, қуёш орқали ҳам ўз йўлларини топа олар эканлар.

ШАМ-БАЛИҚ

Эвлахон деб аталган балиқнинг турган-битгани ёғ. Америка ҳиндилари ундан ҳатто чироқ ўрнида фойдаланишади.

Бунинг учун балиқ офтобда қуритилади, кейин ипга осиб ёқилса, шамдан қолишмайдиган даражада ёруғлик беради.

Расул ҲАМЗАТОВ

АБУТОЛИБ СЎЗЛАЙДИ...

Расул Ҳамзатов «Доғистоним» асарини ёзаётганида ўзининг ён дафтаридан тўла-тўкис фойдалана олмаган, албатта. Йиғилиб қолган материаллар орасидан Абутолиб номи ва образи билан боғлиқ бўлган жойларни танлаб олган шоир, буларни ўқувчига адабий миниатюралар тарзида тақдим этди.

* * *

Адиблардан бир нечасини тоққа, байрамни ўтказишга таклиф қилдилар. Улар турли-туман совға-саломлар кўтариб олиб, Абутолибдан сўрашди:

— Сен ҳам, албатта, қуруқ қўл билан бормасанг керак?

— О, қуруқ бориб бўларканми! Мен ўзим билан хотинимни, болаларимни ва хешларимдан бир нечасини олиб бормоқчиман. Ахир, инсондан ҳам қимматлироқ нарса борми?

* * *

Кўчада ўрта-миёна бир шоир гўзал қиз билан етаклашиб кетаётган эди. Абутолиб деди:

— Кимнинг муҳаббатда омади юришмаса, яхши шеър ёзади, кимки яхши ёзолмаса, аксинча, муҳаббатда бахти чопар экан, шекилли.

* * *

Бир спектакль премьераси тугагач, Абутолибдан ёққан-ёқмаганини сўрадилар. Абутолиб деди:

— Менга тўртинчи акт жуда ҳам маъқул бўлди.

— Ахир, спектаклда бор-йўғи уч акт-ку?!

— Нега? Банкет-чи?

* * *

Ёш ёзувчини сут соғувчи қиз ҳақида очерк ёзиб келиш учун командировкага юбордилар. Бироқ очерк ёзиш ўрнига ёзувчи қизни олиб қочди ва унга уйланиб ҳам олди. Ёзувчини муҳокама қила бошладилар. Абутолиб деди:

— Соғувчи қиз чиройликкинамикан?

— Ҳам чиройли, ҳам илғор экан.

— У қизни қандай олиб қочипти?

— Автомашинанинг юкхонасида.

— Хўш, бу ерда, биринчидан, адабиётнинг ҳаёт билан ҳамкорлиги, иккинчидан, янгилик мавжуд. Илгарилари қизни отда олиб қочардилар. Ёзувчи эски мазмунга янги шакл бера билипти.

* * *

Бир ёзувчининг унвони ошиб, орден ва бир неча вазифаларга эга бўлди. Абутолиб деди:

— Энди сен бундан кейин ёзмаслигинг учун ҳамма нарса муҳайё бўлди-қўйди.

* * *

Бир ёш шоир соқол қўйиб юрарди. Абутолиб сўради:

— Менга қара, сенга соқолнинг нима кераги бор?

— Лев Толстой ҳам соқол қўйиб юрган.

— Буни қаранг-а, Лев Толстой бўлиш шунчалик осон бўлишини билмаган эканман.

Т. ЧЎТТИЕВ таржимаси.

Турмушга зарур гаплар

Улфатинг пияниста бўлса,
Ҳушёрхона «уйинг» бўлади.

* * *

Мақтанчоқ тўй қилса,
Қўшнисиға жабр бўлади.

* * *

Зиқнанинг тўйига борсанг,
Овқатингни тугиб бор.

* * *

Хотининг заҳар бўлса,
Ошинг ҳам заҳар.

* * *

Мажлисда танқид есанг,
Уйингга кулиб кир.

* * *

Тили ширин келин
Икки онанинг кўнглини олади,

* * *

Келинингни хўрлама,
Қизинг ҳам келин бўлади.

* * *

Ҳавас қилган етар муродга
Ҳасад қилган қолар уятга.

* * *

Кунимни билмаган — учар
На билим олади, на ҳунар.

* * *

Бўйи теракдек бўлган бақалоқ,
Онасининг кўзига ҳамон
чақалоқ.

* * *

Қутирган бола катта бўлса,
Қутиртирган дадасини қопар.

Р. АБДУРАҲМОНОВ.

МАЪҚУЛ БЎЛГАН МОДА

Бир Лондон газетасининг ёзишича, мини кўйлак модаси Англияда етарли даражада маъқул бўлган.

Газетанинг ўтказган анкетасига мувофиқ, 66 процент эркаклар ва 65 процент аёллар 1970 йил минимода тарафдори бўлиб чиққанлар. Қизиғи шундаки, анкета тўлдирганларнинг кўпчилиги 65 ёшдан ошганлардир.

● Байрам хандалари

ШАЙТОННИНГ ЎЗ ОДАМИ

Шайтон ўғлини одамларни йўлдан уриш, ёмонлик қилишни ўрганиши юборибди. Шайтонвачча кечқурун маконига қайтгач, дадаси ундан нималар қилиб келганини сўрабди.

— Бир одам ўларча маст бўлиб кўчада кетаётган экан, уни бир уриб йиқитдим,—ҳисобот берди шайтонвачча.

— Иккинчи бундай бемаъни иш қилмагин,— таълим берибди шайтон, —Сен соғ одамларни йиқитишни ўрган. Мастлар ўз одамимиз, улар ўзи йиқилади.

ОТА ЎКИНЧИ

Ўшнинг Қашқар қишлоғида яшовчи Олим ота Тошкентда ўқиётган ўғлини кўргани келиб, ётоқхонада ундан ўкинди:

— Ўғлим, сени бу ерга дурустроқ одам бўлармикин-сан, деб юборган эдик. Йигит киши деган одам танисин. Тўрт йилдан бери Тошкентда турибсан. Аэропортдан келгунча етти кишидан сўрадим, сени ҳеч қайсиниси танимас экан.

Тўпловчи
С. САИДҲОСИЛОВ.

● Ўсимликлар оламида

МАҒЗИ ТЎҚ, ЧИҚИТИ ЙЎҚ

Бодом раъногулдошлар оиласининг ёнғоқ мевасига ўхшаш вакилидир. Ўзбекистонда бодомнинг тўртта ёввойи ва битта маданий тури бор.

Ёввойи бодомлар тоғли районларимизда, адирларда ва Қизилқумдаги ясси тоғларда учрайди.

Маданий турлари эса ҳамма суғориладиган ерларда ўсади. Бодомзорлар майдони жиҳатидан Фарғона водийси биринчи ўринда туради.

Бодом мағзининг ширинлиги жиҳатидан жуда фойдали ўсимлик. У туйимлилиги, парфюмерия ва медицина саноатида жуда қадрланади. Шу сабабли бодом дунё бозорининг қимматбаҳо маҳсулоти саналади.

Мағзи таркибида мой, қанд, оқсил ва шифобахш моддалар бор. Аччиқ бодом мағзи глюкозид, глюкоза ва сахарозаларга эга.

Ширин бодом мағзида 50 процент оқсил ва мой бўлганлиги учун ундан арзон шоколадлар ва бодом маҳсулотлари тайёрланади. Унинг пўсти эса етилмаган коньяк ва оқ виноларга махсус таъм беради.

Бодомнинг шифобахшлик хусусиятлари ҳам анчагина. Ундан қулоқ оғриғи, кам қонлик, астма, йўтал, уйқусизлик, бош оғриғи ва ошқозон касалликларини даволашда қўлланилади.

Ёз неъмати—қиш ғаниматн. Мана бу қовунларни қишга асраб қўйса бўлади.

М. Нуриддинов фотоси.

●БЎШ ВАҚТЛАРДА

Адабий викторина

Ҳурматли оқшомхон! Мана бу адабий викторинага дам олиш пайтларингизда жавоб топиб, редакциямизга юборинг. Кимда ким шу саволларга тўлиқ ва аниқ жавоб топиб юборса, «Шанба оқшоми» саҳифасининг навбатдаги сонида эълон қиламиз.

1. «Китоб социалистик маданиятнинг энг асосий ва қудратли қуролидир», деган қимматли сўзларнинг муаллифи ким?
2. А. С. Пушкин, М. Ю. Лермонтов, Л. Н. Толстой шундай асарлар яратишганки, бу асарларнинг номлари бир хил. Қани, топинг-чи?
3. Н. В. Гоголь ўзининг машҳур «Ревизор» комедиясига халқ мақолларидан қайси бирини эпиграф қилиб олган?
4. Буюк рус адибларидан қайси бири врач бўлган?
5. Л. Н. Толстой, М. Горький ва Ойбек яратган уч асарнинг номи бир хил. Қани, эслангчи?
6. Ватанимизнинг улуғ шоирларидан қайси бири крепостной деҳқон бўлган?
7. М. Ю. Лермонтовнинг «Замонамиз қаҳрамони» асари неча повестдан иборот? Уларнинг номларини биласизми?
8. Улуғ ўзбек шоирларидан қайси бирининг туғилган йилини чапдан ўнгга қараб ўқисангиз ҳам, ўнгдан чапга ўқисангиз ҳам барибир маъноси ўзгармайди?
9. Ватанимизнинг улуғ шоирларидан иккитаси айни замонда истеъдодли рассом ҳам бўлган. Уларни биласизми?
10. И. С. Тургеневнинг қайси асарининг номи бир хилдаги икки бўғиндан ташкил топган?
11. М. Горькийнинг қайси асари матбуотда биринчи марта босилган?
12. «Китоблар инсон тафаккури жавоҳирларини йиғиб, авлодларга мерос қолдиради», деган сўзларнинг муаллифи ким?
13. Улуғ доҳиймиз Владимир Ильич Ленин В. В. Маяковскийнинг қайси шеърига ғоят юксак баҳо берган?
14. Улуғ рус ёзувчиларидан қайси бири Севастополнинг 1854—1855 йиллардаги қаҳрамонона мудофаасида қатнашган?
15. С. Шчипачевнинг қайси поэмаси ва В. Губаревнинг қайси повести бир хилдаги ном билан аталган?
16. Аркадий Гайдарнинг шундай бир асари борки, унинг номида бирорта ҳам унли ҳарф қатнашмаган. Уни топинг-чи?
17. Кейинги вақтларда ўзбек совет адабиётида уч роман яратилди. Уларнинг ҳар қайсисининг номи уч ҳарфдангина иборат. Шу асарларни ва уларнинг муаллифларини биласизми?

Тузувчи:
Ҳамидулла АБДУЛЛАЕВ.

Ҳар тўғрида

Ер юзида ҳар куни саккиз миллиондан ортиқ яшин чақнаб туради.

* * *

Кечаси оддий кўз билан олти мингтагача юлдузни кўриш мумкин.

* * *

Ўн саккизинчи асрда Парижда трубкага тамаки ўрнига чой тўлдириб ичиш одат эди.

* * *

Тошкент кўчаларида биринчи трамвай (конка) 1901 йилдан қатнай бошлаган, 1907 йилдан бошлаб шаҳримизда биринчи автобус қатнаган.

* * *

Тухум таркиби ўрта ҳисобда 79 процент сув, 12 процент оқсил, 11,4 процент ёғ, 0,49 процент углевод ва 2,6 процент ҳар хил тузлардан ташкил топган. Юз грамм тухум 157,2 килограмм калория қувват беради.

* * *

Оғирлиги бир килограмм ва диаметри ўн сантиметрга яқин «дўл» ёққани маълум. Баъзан музли ёмғир ёғади. Бу ҳолда ёмғир томчилари сирти музлаб, ичида сув бўлади.

РАССОМ ТАБАССУМИ

Асабни бузгач:

—Алло, телевидениеми?.. Бу лекторингиз программада кўрсатилганидан ҳам ортиқча гапириб юборди-ку...

Она: — Одобсиз, чекканингда деразани очиб қўй дегандим-ку.

Ўғил: — Нима, ҳиди ёқмаяптими?!..

—Хотинимга жуда ачинаман, ошна, кечаси соат учгача ухламайди...

—Нега, касалми?

—Менинг боришимни кутади, ошна.

Олғир буфетчи: —Оз-оздан суздим, донолар сўзига амал қилинглар.

А. Ҳолиқов расмлари.

Япроқларнинг шитирлаши, севишганларнинг шивирлаши, куз шабодасининг дарахтлараро рақси нақадар бир-бирига ярашган!

Сўлим ва сокин бу хилватгоҳдан ўтаётганингизда ниҳоятда эҳтиёт бўлинг: ширин суҳбатлашаётган икки дилни чўчитиб юборманг.

Ю. Бутусов фотоэтюди.

Собит МУҚОНОВ

1

Тулкиникига ўхшаш сийрак мўйловли, ола кўз, дев қомат йигитнинг комбайн бункеридан қуйилган буғдойни катта-катта қопларга тўлдириб солиб, даст кўтариб орқалаб жўнаши—хирмон тепасида юмуш қилаётган колхозчиларнинг ҳавасларини келтирар эди.

Ола кўз қоп орқалаш учун қўлларини орқасига айқаштириб ушлаганича олдинга сал энгашер экан:

— Ҳоҳлаганингча!— деди муштларини туйган куйи.

— Ўн пуд кўтардинг. Энди ўн беш пуд юклайми?

—Қўрғон савдогарларининг йигирма пуд юкини ҳам орқалаганман,— деди ола кўз.—Бу ахир. ўзимизнинг буғдой-ку, солсанг сол устига яна!..

— Кўтараман деса кўтаради,—деди шу ердаги колхозчилардан бири.— Шундай ҳам жонини аямайдиган одам, энди, Москвага борадиган бўлганидан кейин аяйди дейсанми кучини?..

Комбайн бункеридан буғдой қопларга бўшатилиб, ундан юк машинасига ортилиб бўлгач, бригадир дам олиш эълон қилди.

Қуёш булутсиз осмоннинг нақ чўққисига минган айни туш пайти. Ёниб турган иссиқ кунда хирмончиларнинг пешанасидан чиққан тер чанг-тўзон босган юзларидан оқиб тушар экан, уларнинг кескинини худди йўлбарсникига ўхшатиб кўрсатар эди.

Қабамбойнинг Ҳасан деган шум ўғли, терлаб кетган юзкўзлари қараб бўлмайдиган даражада кир-чир босган ҳалиги дев қомат, ола кўз йигитга тегизиб:

—«Девқомат, қора ботир келаётир...»—деб ўлан бошлаб юборди-ю, бироқ ола кўз йигитнинг бир олайиб қараганини кўриб, ўланнинг давомини дарҳол:—«Шорноглазай, шорненкей, раскудрявий миленгкей»—деб ўрисчалаб, ҳазил-мутойиба билан бошқа ёққа буриб юборди...

Худди шу пайт «Бурков»* ёқдан «Кўк милтиқ»*нинг кумушдек ёлини кун тиғида ярқиратиб бир маромда аста юриб келаётган суворий кўринди.

— Ким экан бу?

— Парторг — Мирзатойнинг Анапияси...

— Бўлмаса, кутайлик.

«Кўк милтиқ»қа минган буларнинг олдига етиб келгунча хирмончилар у ёқдан-буёқдан гаплашиб, кўнгил ёзиб туришди. Буларнинг гап-сўзига дев қомат, ола кўз йигитгина аралашмас эди. Чунки унинг ўйхаёллари тамом бошқа ёқларда кезиб юрарди...

Комбайн «Экинзор тепалик»нинг* нақ тепасига келиб тўхтаганди. Тепаликнинг ён бағирлари ҳам, этаклари ҳам шовиллаб ўсиб турган буғдойзор эди. Салгина шабада турса бас—бўлиқ бошоқлари эгилиб турган буғдойпоялар шилдир-шилдир этиб ёқимли ун эшитилиб турарди.

* «Бурков»—жойнинг номи

* «Кўк милтиқ»—отнинг номи

* «Экинзор тепалик»—жойнинг номи.

«Экинзор тепалик»— бағри кенг, баланд қирлик жой. Унинг энг тепасидан нақ Қрим билан Хитой кўриниб тургандек. Худди ўша тепалик чўққисида турган дев қомат, ола кўз чор атрофга кўз югуртирар экан, еру кўкни қоплаб тебраниб ётган буғдойзор денгизини кўрди...

Бугун бригада ўримга чиққан биринчи куни эди. Узоқ Шарқ осмони тонг шуълаларини энди куча бошлаган бир пайтда, бўлиқ бошоқларини кўтара олмай бели букилиб турган буғдойзор чеккасига комбайн келиб тушган эди. Мана энди, кун тушликка келган бир пайтда эса, тепалик этагидаги анча-мунча ер буғдойдан тозаланиб бўлинганди.

«Экинзор тепалик»нинг бир этагидан бошлаб то унинг қир учигача чўзилган қайинзор жияк бор бўлиб, тепаликнинг шу қисмини «Қайинзор тепалик» дейишарди. Мана энди шу «Қайинзор тепалик»нинг этаклари йиғиштирилиб, қир учи бош кийимга қадалган уккининг патидек яққол селкиллаб турарди.

Бу чексиз буғдойзор денгизини «Экинзор тепалик» чўққисидан туриб томоша қилаётган дев қомат, ола кўз, чор атрофга суқланиб қанчалик кўз югуртирмасин, барибир, ҳеч кўзи тўймас эди.

— Назаримда, худди куни кечагидек туюлади...— дерди у ўзига ўзи гапириб.— Ҳолбуки, шунга ҳам мана роса йигирма йил ўтиб кетибди... Ўша пайтларда бу атрофларда экин экадиган ёлғиз Тўрсанбой дейдиган қозоқ бўларди. Ундан бошқа экин экадиган қозоқни ҳатто эшитган ҳам эмасдик... Тўрсанбой ҳам худди шу «Экинзор тепалик» ён бағирларини ҳайдаб экин экарди. Лекин у қанча экканн билан... уни ҳозирги бизларникига тенглаб бўлмасди... Сабаби, унинг Қорашунок, Кўшкан, Шоназар деган қуллари — ҳаммаси бир бўлиб, бир тишлик сўқа билан кўп ҳайдаса йилига беш-олти ботмонгина ер ҳайдар эди. Кузга бориб эса, ишқилиб, бир нав ҳосил кўтеришарди. Энди биз-чи?... Эҳ-ҳа!..

Дев қомат ола кўзнинг хаёллари энди ўзининг «Янги йўл» колхозининг дастлабки йилларига кўчди...

1927 йили камбағаллар бирлашиб бойларнинг ерларини бўлиб ола бошлаган бир пайтда: «Бизлар ҳам бир ёқадан бош, бир енгдан қўл чиқариб бирлашиб, бор-йўқ асбоб-ускуна, жабдуқларимизни бир ерга тўплаб, артель очайлик» деган ва артель очиб, номини «Янги йўл» қўйганларнинг ичида мана шу дев қомат, ола кўз ҳам бор эди.. Шундан буён колхоз қанча ўсди- ривожланди, одамларининг сони кўпайди... Ҳозир у Пресногорьков районидаги энг йирик колхозлардан бирига айланди. Колхоз ташкил топган дастлабки йиллардан бошлаб то ҳозиргача ола кўз «фаол», «амалдор» деган каби «отга минарлар» сафига аралашгани йўқ. Унинг бутун ўйхаёли ҳалол меҳнатда бўлди. Меҳнатда унинг олдига тушадиган одам бутун «Янги йўл» колхозида топилмас эди. Шу сабабдан ҳам колхозчилар: «Дойир. Дойирга бер ойир»* деб унинг тўғрисида мақол тўқиб олишган эди.

* Дойир—дев қомат, ола кўз йигитнинг оти, Айир-айри, паншаха.

Ола кўзнинг ўй-хаёллари яна бошқа ёққа оғиб, у яна бошқа нарсалар тўғрисида ўй сурар экан, кимдир биров уни:

— Дойир!— деб чақириб қолди-да, хаёлларини бўлиб юборди. У ялт этиб қараса, «Кўк милтиқ»қа миниб келаётган ҳалиги одам—парторг Мирзатойнинг Анапияси экан.

— Ўртоқ Дойир Тосибеков!— деди Анапия ола кўз йигитга.— Москвага боришга тайёрмисиз?

— Дойир ҳамиша тайёр!

2

Қуюндек гир айланиб кўтарилган чанг худди билакдек бўлиб эшилиб, осмон бағрига қараб тикка кўтарила бошлади.

«Қизил оғоч»*нинг этагида буғдой ўришаётган ўроқчилар узоқдан тик кўтарилган чангга кўз тикиб қолишди.

— Қуюн!— деди баъзи бир хиллари.

— Кун дим пайтида тутун шундай ўрларди осмонга. Тағин бирон ерга ёнғин тушган бўлмасин?— деди бошқа бир хиллари.

— Мен билсам, бу қуюн ҳам, тутун ҳам эмас! Тосибекнинг боласи Дойир бу! Чунки, кеча унга машина кетибди деб эшитувдим.

— Э-э, агар у бўлса ҳам, шабадаси қуюн билан тутундан кам бўлмайди!.. Бироқ, Москвага мен борсам ер билан, осмон билан қайтардим. Анов куни «Оймжон» колхозидаги Ғабдулланинг қизи Кўстанойдан овулига аэропланда учиб келиб, тушлик қилиб, яна қайтиб учиб кетди-ку!..

— Ҳа, нима шунчалик, машина ҳам дўппингга тор келиб қолдими? Илгарилари бир кўниб етиладиган Қўрғон шаҳрига энди машинада кунига икки марта бориб келяпсан-ку! Энди, шунга ҳам ношукурчилик қилсанг, унда жуда нонкўрлик қилганинг!..

«Кир кўйлак»ка бориладиган тор йўл Бойсоқол овулидан босиб ўтиб, «Бурков» билан «Қизил оғоч»ни оралаб, шундай буғдойзор ёнбошидан ўтарди.

* «Қизил оғоч» — жойнинг номи.

— Агар бизнинг олдимизда келиб тўхтамаса, «Кўк милтиқ» билан бир қувиб кўрмайсизлармн?.. Ахир, бунақа учқур от ҳозир ҳеч қаерда йўқ-ку! Наҳотки, етиб ололмаса!..

Кафтдек текис йўлдан учиб келаётган машина отга еткизади дейсизми? Шув этди-да, ўтди-да кетди...

— Ана айтдим-ку ахир сизларга «бизнинг Дойир» деб!— деди бир йигит.—Ғўжа ҳам ачигандан кейин кўпиради. Наҳот бизнинг Дойирда ҳам кўпик йўқ дейсизлар?.. Ўтиб кетишини қаранглар-а, гердайиб!..

— Йўқ, қўлини силкиб ўтдику, чамаси шофер тўхтамади шекилли...

Аммо мана шу рост гап эди. Бироқ тўхтатмаган шофер эмас, унинг ёнида ўтирган қулоғи оғирроқ раис эди. Раис анча ёшга бориб қолганига қарамай, сал ҳовлиққанроқ одам эди. Бас, шундай экан, отаси Оллоберган хўкизга миниб кўрмаган, унинг тақимига темир тулпор илингач, чидайди дейсизми?

— Ҳайда!— деди у ўрис шофёрига.— «Кўк милтиқ» машина билан пойга пайдот.. Наша перот пайдот!..

3.

«Янги йўл» колхози «Оқ бош» кўли ёқасидаги «Оқ қусоқ» ўрмонзори кучоғида бўлиб, Дойир Тосибековнинг уйи яна шу кўл бўйида эди.

Дойирни кўргани келган овулдошлари унинг икки хонали уйига сиғмай қолишди.

— Ахир, кўл ёқаси ипакдек чаловзор-ку. Суҳбатимиз ҳам жуда қизиб кетяпти. Ундан кўра, шу ерга чиқиб суҳбатнинг давомини бемалолроқ ўтириб бошлайлик-да,—деган таклифлар тушди.

— Маъқул.

Шу куни ўн тўртга тўлган ой нақ тепага келиб қолган пайт эди. Ҳаво очиқ бўлиб, бахмал тун кўрпаси осмон тўла юлдузларни аранг кўтариб турганга ўхшарди.

Маълумки, Дойир сўзамол йигитлардан эмасди. Шунинг учунми, ёки Москвада кўрган-кечирганларининг азбаройи кўплигиданми, ишқилиб, анча-мунча вақтгача ҳангомани нимадан бошлашини билмай, саросималаниб ўтириб қолди.

— Қани, бошламайсанми! Сўз тинглагани келдик сенинг олдингга. «Москванинг довруғи ер ёради. Сен нималарни кўриб келдинг».

Дойир ён-атрофга мундоқ кўз югуртирса, йигит-яланг, катта-кичик, хотин-халаж, бола-чақа — ҳамма унга кўз тикиб ўтирибди.

—Нима десам экан?.. Бу — Москов деган жойлари—жуда ажойиб жой экан!— деб бошлади у ҳангомасини.— Масалан, туни мана шу ойдин кечамиздан ҳам ёруғ бўларкан... Анов турган товоқдек ойдан улканроқ мингтагача электр чироқларни ёқиб қўяркан. Майдачуйда чироқларнинг-ку—манов осмондаги юлдузларга ўхшаб сон-саноғи йўқ!

— Ёпирай, манов нима деяпти?..

— Ол энди, уйларининг баландлиги бор-ку—нақ мана бу «Бурков»нинг бешта узун-узун қарағайини бир-бирига уласанг ҳам ошиб кетади...

— Мана сенга кароматі..

— Ол энди, машина деганимиз бор-ку — нақ эрталаб бутун овулни қоплаб қирга чиқиб бораётган подаларга ўхшайди...

— О-ла-а!.. Жуда оляпсан, шекилли!

— Э, нимасини айтай сизларга?.. Бунинг ер остидан юргизиб қўйган поездларини айтмайсизларми! Нақ эртакларда айтиладиган ер ости саройларига ўхшайди!

— Ёпирай, шу, гапир деб айтди, ҳамма менга қулоқ соляпти деб ўйлаганингнинг кунидан роса кўшиб-чатиб опқочяпсанми дейман-да!..

— Бе-е! Мен ҳали сизларга кўргазмада кўрганларимни айтиб берай... 1463 килолик буқани кўрдим. 1225 килолик йилқини кўрдим. Баландлиги икки ярим метр келадиган каноп поясини кўрдим. 49 килолик ошқовоқни кўрдим. Бир марта сепиб, ўн беш йилгача ҳосил берадигаан буғдойни кўрдим. Тамаки, кунгабоқар, жун дегандек, тағин жуда кўп нарсаларни кўрдим....

Дойир кўргазмада кўрган нарсалари ўртасида кўмилиб бораётгандек, у ёқ-бу ёғини қимтиб, гавдасини сал кўтариброқ ўтирди.

—Тағин нималарни кўрдинг? Айт, айтавер, қулоғимиз сенда!..—дейишди ҳангоматалаблар, унинг тўхталиб қолганини кўриб.

— Ёпирай., Ўзим сал чарчаброқ келувдим... Бунинг устига, гапга унча чечан ҳам эмасманки, қалаштириб олиб кетаверсам.. Қолганини эртага айтиб берсам — нима қилади, а?—деди Дойир овулдошларига.— Аммо, қисқасини айтганда—ҳукуматимиз билан халқимизнинг шу йигирма икки йил ичида шунча ишларни қилганига жуда қойил қоласан киши. Ўйлаб ўйинг етмайди, қараб кўзинг тўймайди... Қувончингдан терингга сиғмайсан!..

Суҳбатни тугатиш учун овулдошлари барибир унга рухсат беришмади. «Сўзнинг тагини сўз очади» дегандек, суҳбат тобора қизиб, тун ярим бўлиб, Ҳулкар юлдузи тепага келган бир пайтдагина тугади. Шунда ҳам эртага айтиладиган яна қанчадан-қанча сўзлар қолди...

Тонгга яқин тарқалган халққа Дойирнинг айтган гаплари худди рўёбга чиққан эртакдек туюлди.

1939 йил, ноябрь ойи.

Қозоқчадан

С. Худойберганов таржимаси.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

ҲИКМАТЛАР

Зипол сувда ҳам чўкиш мумкинлигини доимо эсингда тут.

***

Қуш қўнмайдиган дарахтдан ҳазар қил.

***

Пиянista дарёда эмас, стаканда ғарқ бўлади.

***

Ҳар нарса ҳам йўқолгандан сўнг азиз бўлади.

***

Жангда рақибингни аямасанг, дўстларинг омон қолади.

***

Ўзганинг ақлирасо фарзанди билан ўз фарзандларингни албатта, таққослаб кўр.

***

Хушчақчақлик умрга умр қўшади.

***

Ўз айбини яширишдан ёмон қабиҳлик йўқ.

***

Кеманинг ғарқ бўлишига ҳамма вақт ҳам шамол айбдор бўлавермайди.

***

Қаридан сўрагандан, билгандан сўраш афзалдир.

***

Ҳаётга муҳаббат ҳамиша қаҳрамонлик ишларига бошлайди.

***

Чинакам ҳаёт—ўз машаққатлари билан гўзал.

ТОШ ДАРАХТ

Агар йўлингиз тушиб, шаҳримизнинг академик Ҳ. Сулаймонова кўчасидан ўтиб қолсангиз, кўпқаватли бино олдига қўйилган учта ҳар хил узунликдаги дарахт ғўлалари диққатингизни ўзига жалб қилади. Улар туб ўзгаришлар натижасида ҳосил бўлган тош дарахтидир. Бунинг кимёвий хусусиятлари ҳам оддий тошникидан кам фарқ қилади.

Тошга айланган дарахтларни Ўзбекистон Фанлар академияси Ҳ. М. Абдуллаев номидаги геология ва геофизика институтининг илмий ишлари бўйича директор ўринбосари, геология - минералогия фанлари кандидати П. А. Чистяков Тошкент атрофидаги Сариоғач қишлоғига яқин жойларда топган ва махсус транспортларда шу ерга олиб келтирилган.

Бу дарахтларнинг ҳозирги кўндаланг кесими 73—82 сантиметр, узунлиги икки-икки ярим метрни ташкил қилади.

Тош дарахтларнинг ёши махсус метод ёрдамида аниқланган, яъни улар бундан 110—120 миллион йил илгариги — бўр даврида ўзларининг ўсимлилик йилларини ўтказганлар.

Тарихий геологиядан маълумки, Ўрта Осиё, шу жумладан, Ўзбекистон майдонлари бўр даврида ўсимликлар ва денгиз ҳайвонларига бой бўлган. Ҳозирги тахминларга қараганда, юқорида номлари зикр этилган дарахтларнинг баландлиги 30-40 метрдан ошиқ бўлган. Маҳаллий қарияларнинг таърифлашларича, Сари-оғачда тошга айланган дарахтлар тез-тез учраб туради. Бу тошларнинг танасида қандайдир баҳайбат ҳайвонот қолдиқлари кўринади.

Дарахтнинг тошга айланиш ҳодисаси, асосан ўсимлик танасининг аста-секин турли минералогик моддалар билан бир неча минг асрлар давомида ўрин алмашиниши натижасида вужудга келади.

Табиатнинг турли-туман сифат ўзгаришларига бой эканлиги оддий дарахтнинг тошга айланишидаёқ содир бўлар экан, уни ўрганиш катта аҳамиятга эга.

СУРАТЛАРДА: тош дарахтнинг кесма ва тик ҳолда кўриниши.

М. Нуриддинов фотолари.

**Билиб олган яхши*

КАРТОШКАНИНГ «ХИСЛАТ»ЛАРИ

Пазандаликда картошкадан жуда кенг фойдаланилади. Картошканинг озуқа аҳамиятини орттирадиган нарса унинг таркибида крахмалнинг жуда кўплигидир. Таркибида: 15 дан 18 процентгача крахмал, 2 процент азот моддалари, 1 процентдан қанд, кул, клетчатка ва бир мунча кислота бор. Витаминлардан B_1, B_2, PP лар анчагина. С витамини эса ниҳоятда кўпдир. Тахминан 500 грамм қовурилган картошка кишининг С витаминига бўлган бир суткали эҳтиёжини қондиради.

***

Духовкадаги таом пишириладиган тунука лист (патнис)ларнинг занги қумга ботириб олинган хом картошка билан ишқаланса кетади.

◆ Бўялган эшиклардаги кир бармоқ изларини сувда қайнатиб пиширилган картошка билан артиб кетказиш мумкин.

◆ Майда тўғралган ёки эзиб сув қўшилган картошка солиб ювилган шиша идишлар топ-тоза бўлади (керосин шишалар бундан мустасно). Бутилка узоқ чайқатилгандан кейин тоза сувга чайилиши лозим.

◆ Қоқ ўртасидан бўлинган хом картошка лакланган буюмлардаги бармоқ изларини, кир ва бошқа доғларини кетказади, хира тортган мис идишларни ялтиратади. Майда қилиб тўғралган хом картошка ва бир чақмоқ қанд шўр овқатга беш минут солиб қўйилса, ортиқча тузни тортиб олади. Хом картошка китоб шкафи, буфет, сандиқ каби оғир буюмларни жойдан-жойга кўчиришни осонлаштиради, бунинг учун буюмнинг остига икки-уч жойга яримтадан картошка қўйиш керак.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА—7|XI да **Катта байрам концертлари** (ўзбек тилида, кеч 7 да). 8|XI да **Катта байрам концертлари** (рус тилида, кундуз соат 2 ва кеч 7 да)—9|XI да **Семург.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—7|XI да **Парвона** (кеч 7 яримда), 8|XI да **Олтин девор** (эрталаб соат 11 да ва кеч 7 яримда), **Парвона** (кундуз 3 да).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 7|XI да **Ажаб савдолар** (кеч 7 яримда). 8|XI да **Қайнона** (кундуз соат 12 да), **Катта концерт** (кундуз 4 да), **Ёлғончи даркор** (кеч 7 яримда). 9|XI да **Тошболта ошиқ.**

КИНО

7 НОЯБРДА

Ленин истиқболига — «ДРУЖБА», «СПУТНИК» (кечқурун), «МОСКВА» (кеч 5 ярим ва 9 да).

Сараеводаги суиқасд—НАВОИЙ НОМЛИ, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Оғиш бурчаги —«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Дарвозабон—«ВОСТОК» (кечқурун).

Олтин бузоқча (2 серия)—«ЎЗБЕКИСТОН» (кечқурун).

Фавқулодда комиссар —САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун).

Севастополь—«ЧАЙКА» (кечқурун).

Матонатли кишилар — «СПУТНИК» (кеч 8 да).

8 НОЯБРДА

Ленин истиқболига —«ДРУЖБА», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кундуз соат 2, кеч 5 ярим ва 9 да).

Сараеводаги суиқасд—НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Оғиш бурчаги—«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Дарвозабон—«ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Олтин бузоқча (2 серия)—«ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Фавқулодда комиссар—САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Севастополь—«ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Матонатли кишилар — «СПУТНИК» (кундуз соат 2, 3 ва кеч 8 да).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Киров кўчаси, 11 уй)

ОЛЕГ СОКОЛнинг

СССРДА ЯГОНА ЭЛЕКТРОН-ИЛЛЮЗИЯ АТТРАКЦИОНИ

ИШТИРОКИДА

КАТТА БАЙРАМ ТОМОШАЛАРИ

«МЎЪЖИЗАСИЗ МЎЪЖИЗАЛАР»

ТОМОШАЛАР: **7 ноябрда** кеч соат 8 да; **8, 9 ноябрда** кундуз соат 12, 3 ва кеч 6 да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

ТЕЛЕВИЗОР

7 НОЯБРЬ

ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 17.30 Болалар учун мультфильм (рус тилида). **17.50** «ЁШЛИК» студияси кўрсатади. «Ёшлар бали». **19.10** «Олтинчи июль». Бадиий фильм.

Рус тилида: 21.00 «Шу байрам оқшомида». Эстрада концерти. **22.00** «Леонид Ильич Брежнев Ўзбекистонда». Ҳужжатли фильм. **22.20** «ДАВРАМИЗГА МАРҲАБО». Байрам концерти (ўзбек тилида).

МОСКВА КЎРСАТАДИ

24.00 «Вақт» информацион программаси. Махсус сон. (Ҳарбий парад ва меҳнаткашларнинг Улуғ Октябрь социалистик революцияси 53 йиллигига бағишланган намойиши ҳақида репортаж). **01.15** «Огонёк». Байрам программаси. **02.30** Янгиликлар, кўрсатувлар программаси. **02.45** Москва кўрсатувларининг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА МОСКВА КЎРСАТАДИ

19.20 Болалар учун. «Аргумчоқ». **20.05** Янгиликлар. **20.15** Рангли телевидение. «Жаҳон шу кунда». Телевизион ҳужжатли фильм. **21.45** «Концерт студияси таклиф қилади». Останкинода байрам кечаси. Танаффус вақтида байрам салюти.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА ДУШАНБА КЎРСАТАДИ

18.00 «Тожик ўлкасининг қизи». **18.20** «ВАХШ—Неман». **19.00** «ЛЕНИН ОКТЯБРДА». Бадиий фильм. **20.40** Дам олиш концерти. **21.40** Телевизион театр Ғ. Абдулло. «ҲАЁТ САҲИФАЛАРИ». **22.40** «Тожикистонда байрам». Янгиликларнинг махсус сони. **23.00** «ОСМОН ТЎЛА ЮЛДУЗЛАР». Байрам концерти.

8 НОЯБРЬ

ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

9.55 Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 10.00 «Васюковкалик тореадорлар». Болалар учун телефильм. **10.30** «Колокольчик клуби». **11.00** «Максимка». Бадиий фильм.

Ўзбек тилида: 12.15 «Она-Ватан». Ўқувчилар учун программа. **13.15** «Мўъжизалар макони». Цирк томошалари. **14.00** Кўрсатувлар программаси. **16.55** Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 17.00—Болалар учун «Темирчи ва сеҳргар» (мультфильм).

Ўзбек тилида: 17.20—Кино ўзи ҳақида ҳикоя қилади (Кино-кўрсатув). **18.40** «Севги изҳор этиш» (Фильм-концерт). **19.05** Янгиликлар. **19.15** «Тутқич бермас қасоскорларининг янги саргузаштлари» (Бадиий фильм). **20.35** «Висолонлари» (Музикали дам олиш программаси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

МОСКВА КЎРСАТАДИ

12.00 Кўрсатувлар программаси. **12.05** Болаларнинг эрталабки гимнастика машғулотлари. **12.15** Янгиликлар. **12.30** Ўқувчилар учун. «Будильник». **13.00** Ўқувчилар учун. «Октябрга пионерлик салюти». Концерт. **14.00** «Маймоқ дўст». Бадиий фильм. **15.30** Музикали киоска. **16.00** Қишлоқ меҳнаткашларига. **16.30** Музикали турнир. **17.30** Социализм дунёси.

18.00 Рангли телевидение. Болалар учун мультфильмлар. **18.30** «Қўшиқ шинавандаларига». Концерт. **19.30** Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун эшиттириш. **20.00** Рангли телевидение. Киносаёҳатчилар клуби. **21.00** Янгиликлар. **21.05** Рангли телевидение. «13 стул». Телевизион миниатюралар театри. **22.00** «Вақт» информацион программаси. **22.30** КВН. **00.25** «Севишганлар». Бадиий фильм. **01.45** Интервидение. Оперетта артистларининг концерти. **03.00** Янгиликлар, кўрсатувлар программаси. **03.15** Москва кўрсатувларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 ФРУНЗЕ ТЕЛЕСТУДИЯСИНИНГ КЎРСАТУВЛАРИ.

РАДИО

7 НОЯБРЬ

ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.40 Ф. Содиқов, Т. Тошматовнинг Т. Тўла шеърига ёзилган «Янги Тошкент» вокал сюитаси. **19.45** Халқ куйлари гулдастаси. **20.00** «Бахтиёр ёшларимиз», «ЁШЛИК» радиостанциясининг программаси. **21.00** «Бахт водийси» композиция. **22.20** «ОКТЯБРЬ ҚУЁШИ ОСТИДА». Катта байрам концерти. **23.15** Байрам концертининг давоми.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 «Шарқдан келяпман». Ўзбекистон шоирларининг Ватан ҳақида, партия ҳақидаги шеърлари. **19.30** «Дўстлик масофани билмайди». Концерт. **21.00** Байрам концерти (тожикча). **21.30** Рақс куйлари.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

16.00 «Қувноқ хаёлпарастлар». Музикали эшиттириш. **17.30** С. Юдаков. «Майсаранинг иши» операсининг монтажи.

«Вечерний Ташкент» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар Дзержинский кўчаси, 15-уй. Редакция телефонлари: Коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, редактор ўринбосарлари—33-29-33, 33-29-09, масъул секретарлар—33-27-22 партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари—33-29-42, адабиёт, санъат ва маданият бўлимлари—33-29-55, хатлар ва оммавий ишлар—33-27-70, фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари—33-27-57, саноат, транспорт ва қурилиш бўлимлари—33-27-03, ахборот бўлими—33-28-95, эълонлар бўлими—33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579.
НАШР 3152.
Р—01938.